

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 290. Джерси Сіті, Н. Дж., вівторок, 14 грудня, 1926. VOL. XXXIV. No. 290. Jersey City, N. J., Tuesday, December 14, 1926. THREE CENTS.

ЗБИРАЄТЬСЯ ФАРМЕРСЬКА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ КУЛІДЖА

ГРУПА СЕНАТОРІВ З ФАРМЕРСЬКИХ ОКОЛИЦЬ БУДЕ ВЕСТИ КАМПАНІЮ ПРОТИ НОВОЇ НОМІНАЦІЇ.

ВАШІНГТОН, 12 грудня. — З огляду на те, що найбільше до президента Куліджа стоїть сенатори завважили проти допомоги фармерам по думці самих фармерів, сенатори з фармерських округів постановили не добиватися в републиканській партії вже ніяких полек для фармерів, щоб в сей спосіб зробити нову кандидатуру Куліджа на уряд президента неможливим.

Провідником у сій новій боротьбі проти Куліджа є сенатор Лавлен, який і має надію самий добитися номінації, якої він хоче позбутися Куліджа.

ВІВХ НАФТИ НА КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК, 11 грудня. — На нафтовий корабель Агваси, що стоїв на якорі недалеко від доки Робінса, на кінець тижня Джейвті Бірда в Брукліні, вибух з невідомої причини зібраних нафти. Вибух видал такій гук і потресання воздуха, що багато нафтичаним завважило, що це землетрус.

Коли заря обчислив робітників, показалося, що не згину ніхто, бо всі робітники втекли з корабля через воду до берега. Заці вдарили корабля, палаючи з воздуха на землю, покалічили тяжко кількох людей.

Покликані пожарники затопили корабель зовсім, щоб не допустити до нового вибуху нафти на ньому.

ВЕЛИКАНСЬКА ПОЖЕЖА ЛІСІВ.

Повідомляють з Букарашту, що близько Фоскві (в Румунії) вибухла на просторі 13 кілометрів великанська пожежа лісів. Внезапно вибієло для рятункової акції. Праця поєбується однак дуже поволі вперед, бо через велику гарю не можна наблизитися до середини пожежі. За причину пожежі вважають злочинне підложення вогню.

ПАЛАТА ДЛЯ БУВШОЇ ЦИСПЕРОВОЇ ЗИТИ.

Еспанські приятелі бувшої цисперової Зити від довшого часу робять збірку на палату для неї. Тепер найбільшатиї еспанський маркіз, Вальдедіала, зложив на ту ціль бракуючи є 200,000 песетів, так що вже в найближчому часі палату можна буде купити.

СМЕРТЬ ЗА ТАНЕЦЬ.

Станіславів пережив у неділю криваву подію. Вечером у каварні "Пасаж" відбувалася завадина. Один однорічний підстаршина-Українець танцював рівнож. Присутній на сали польський полковник покликав його до себе і заборонив йому танцювати. Колиж той підстаршина не дотувався і вдарив пустився в танець, полковник витягнув шаблю і вдарив підстаршину по голові. Підстаршина влізавено до ліжнички, де вкоротив він томер. Серед станіславівського громадянства панує з того приводу велике обурення.

ЗПОЗА КРАТ КРАКІВСЬКОЇ ТЮРМИ.

Особи, що вийшли з краківської тюрми, розповідають про тамошні відносини страші річ. І так з приходом в тюрму України режим незванно загострено. Спеціальною "опікою" тишається жінки. Їх посаджено в найгірші келії між проститутками і не дано навіть ліжок, а тільки брудні сімники на долівці. Щодо бруду то краківська тюрма моголаби взяти рекорд. Насікомих всякого рода такі маси, що взагалі неможливо з тою зявою боротися. Більшість Українців розміщено в келіях з бандаїти, які знуцаються над безборонними в зявський спосіб, а скарги до управи тюрми нічого не допомагають. Харч туюрний неможливий. Напр. хліб — це мшанина волося, содоми, грис, камінець і т. д. а мизи в ньому найбільше. З келіями за власні гроші дозволяється управа тюрми неможливий до їди харч. Мається вяржання, що в келіях продається все те, що доставлять зипується.

Слідий судія і управа тюрми безогляді і непрятні. Ніякі просьби і інтервенції поки що нічого не допомагають. Взяник живеться дуже тяжко. Комітет, що оснувався в Кракові, допомагає взяник тільки молодком і хлібом, бо на більшу допомогу не має грошей. Українське громадянство повинно прийти з негайовою помічю політичним взяник.

Стінний Календар

з портретом
ІВАН А ФРАНКА,
(в двох кольорах)
свята українські і ангалійські.
ЦІНА 30 ЦЕНТИВ.
"СВОБОДА"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВЛ. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляють Вл. Пп. Секретарів відділу У. Н. Союза, що викладає на рік 1927 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже викладає календарі на здресу пп. секретарів для наступних відділів:

- Виславно потроху 13 грудня. — Ва. 12, 24 (2 пак.), 31, 38 (2 пак.), 42, 63 (2 пак.), 68, 73, 81, 83, 110(13).
- Виславно експресом 13 грудня: Ва. 20 (2 пак.), 34, 77 (2 пак.).

Которий би зі згаданих відділів не містав з якоїсь причини послати до 10 днів від дня вислава календаря, нехай повідомить Адміністрацію "Свободи".

МОСКОВСЬКА ЖІНКА-ОТАМАН.

Німецькі газети долають про велике повстання на Сибірі, на нозі якого має стояти дуже популярний отаман Орлов. Однак це Ієменія підтаве. Справжнє прізвисько отамана — Євгена Сєніна, що походить з околиць Омська.

Історія — це одна з тих безчислених трагедій, що долає внаслідок кривавої влади большевників. В 1919 році вона зі своїм чоловіком — прапорщиком армії адмірала Котчака попала в полон до червоних. Тут на очач Сєніна замучено її чоловіка, а саму її потім згвалтовано, скатовано в поховано, але дуже не глибоко.

Прокинувшись злочотку мертво, Сєніна вночі вкларла на світ і скочалась у приятелів в Омську. Вилізкувшись від ран, вона відшукала в собі таку ненависть до катів і таку жагу боротьби та помсти, що негайно підняла повстання під прибраним прізвиськом — Орлова.

Переможна боротьба з большевниками привела в її ряди великі тисячі местників і тепер вона є паном положення в частині західного Сибіру. Успіхи Орлова — Сєніної приносила нарішті і большевницький диктатор зяговорити про що велику небезпеку.

Народ уважає Сєніну святою і вважає її боротьбу за вілну христіян з червоними слугами антихристія.

ЗЛОВИЛИ 300 МІЛІОНІВ ФУНТІВ РИБИ.

Протатом 12 місяців, які закінчилися 30 вересня, зловлено було в Новій Скошії 300 мільйонів фунтів риби, коли за той сам час мин. року було зловлено 247 мільйонів фунтів риби.

НОВЕ ПРИМІНЕННЯ ТРИЛІВНИХ ГАЗІВ.

Більшість великих пошестей, переловили чими, розходилося по Європі з портових міст. Тут їх зволікали пошесті кораблі з зараженням ладунком або зі шкурами. Дослідня виказали, що на шкурах живуть блохи, які є найкращими розношниками чими. Штурів на кораблях повно. Грунтонне їх винищування стало можливе щойно при допомозі трійливих газів, а саме ціану.

Ціан, це сполука водня, азоту і вугля, звиска також під назвою пруського kwasу. В нижніх температурах він лінійний, та при 26° перемінюється у газ страшно трійливий.

Ціан виробляють у хемічних фабриках, напоюють ним окремі рід піску, лакують у величій лушці, так як консерви, і в такому виді розсилають по портових містах для дезінфекції кораблів.

Таке відкажування корабля відбувається ось як. Перше вьсього опорожнюють корабель від людей — пасажирів і загоїв. Остає тільки кілька робітників дезінфекційного підприємства. Вони отворюють усі двері в нутрі корабля, а замикають і заклеюють напером усі двері і отвори, що ведуть на зовні. Почив два робітники, які убрані у газівні маски, такі, як уабрані в газівні маски, отворюють на поклади одну таку штуку з цинком по другій і скоро закривають кожну гумовою палькою, що не дає цинкови зможі ларувати. Так приладжені "консерви" розділяють по всіх убукашках корабля.

Як уже готове, ідуть робітники знов у газових масках у нутро корабля, зривають згадані гумові шапки з пушок, зміст пушок — пісок, наповнений цинком, висипають на приладжені перше папіря, а потім скоро виходять на поклад і замикають за собою останні двері. Ціан скоро паре, наповнює все корабель і вбиває не тільки всі щурі і миши, але також і иншу погань, прим. блохики. Так "під газом" трійлю корабель кілька година. Потім пускають в рух вентилятори, првютьрюють корабель основно і щойно тоді можна входити туди без газових масок.

З причини страшной трійливости ціану така дезінфекція була зразу досить небезпечна, стить слабій запах, так що при меншій кількості можна його присутність в повітрі завважити щойно запізно.

Тому тепер домошються до цинку — вже при фабрикації — иншого газу, який так страшенно гризе очі, що вже дуже мала його кількість у повітрі примує людину втікати.

Через те небезпека приладжонного затрощія зовсім зменшилась і надморські держави законом наказують переводити що якиясь час таку дезінфекцію кожного корабля, щоб тим спосібом хоронити своїх громадян перед занесенням пошестей з-за моря.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАП ПОВИНА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ "СВОБОДА".

КІНЧИТЬСЯ ВІЙСЬКОВА КОНТРОЛЯ НАД НІМЕЧЧИНОЮ

ЖЕНЕВА, 12 грудня. — Контроля алянтів над Німеччиною скінчиться з днем 31 січня 1927 р. Таке рішення запало на конференції, в якій взяли участь: Франція, Велика Британія, Бельгія, Італія, Японія і Німеччина. Німеччина за те обявила-залаєш віддати справу своїх східних форті в експорт оружя до вирішення Ллзі Націй на случай, колиб вона не дішла до порозуміння в тих квестіях з Радою Амбасадорів да 1 лютого 1927 року.

Німеччина хотіла віддати ті спірні справи до вирішення Міжнародному Судови, але вкінці таки згодилася віддати їх Ллзі-Націй. В той спосіб така розвязка знайде скорше апробату французького уряду, який той думки, що Ліга краше визначається в тих делкатних справах як Міжнародний Суд.

В той спосіб контролю над Німеччиною переаде до рук Ліги. Знова Ліга буде інтервенювати тільки тоді, коли якась держава ввває узасаднено жалобу, що Німеччина не піддержує постанов верзальського договору в справі роззурюження.

ВЕЛИЧІВІ ПОХОРОНИ ПАШЧА.

БІЛГОРОД, 12 грудня. — Батько Югославії, як його назвали Сербом, або балканський лис, як його звали в Європі покинув на завістаді Югославії. Похорони Миколи Пашча, довголітнього сербського премєра, який від 50 літ кермував судьбою сербського народу, відбулися тої неділі при великій явній народа.

Везли Пашча модерними удлями через місто, яке в тім часі, коли він розпочав свою карєру було нехайним балканським селом, бо тільки таким можна було назвати Білгород з перед 50 літ тому назад. Всі ті вулиці і ціле місто виродило на його очач так як і виродила земля югославянська держава мрія цього його життя.

А все як його на його похоронах не обійшлося без демонстрацій. Політика Пашча була добра кожна, але не в усіх реннх теперішніх обстанках. Тому мас богато ворогів, особливо серед Хорватів і Словянців. На його похорони бракувало найбільшого хорватського провідника Стефана Радача, який від центрально опозицію проти Пашча, який згадав до сильної централізації і не звачав на культурні і політичні впливи Хорватів і Словянців, які домагалися широкою автономії.

Похорони приспичено, як кажуть з політичних причин, бо побоювалися, що коли його відкохнуть, готові зібратися до Білгорода противники Пашча і згрозити неопожадану демонстрацію.

РОСИЙСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ГЕНЕРАЛ ГОВОРІТЬ ДО ХІЩІВ.

ГАНКОВ, 12 грудня. — 300.000 Хіщів зійшлося на велике вєче, на яким говорив генерал Бородін, совітський відпоручник, приладний до кантонської уряду.

Разом з ним стояли на платформі визначні провідники націоналістичного хіщівського уряду. Бородін говорив про ангалійськи. Всіх безлічний було 33. З того 28 виступало з дуже острою критикою Англії.

Генерал Бородін звивав нард до пертя кантонської армії і кантонського уряду, які несуть їм поправу державних фінансів, крадуць платно для робітників, менші податки і побільшавню торгового. Націоналістичний уряд не дозволив на те, щоби краєві капітали зникли в чужих кишнях. Він видобуде і ужиє їх на поправу залізнич, торговлі і промислу. Він усуне з ларку чужинські гроші і паперову валюту, а заведе здорову і барк-тисну.

КРУТО З ПОЛЬСЬКИМИ ДІПЛОМАТАМИ.

ВАРШАВА, 12 грудня. — Премєр Бартель блуга польський сойм, щоби змудувався і підїти платно тим людям, що в дипломатичній службі, бо каже, що всі польські дипломати ствають поспихивчених держава. Він сам мусів нераз познати урядовцям по 140 золотих, щоби купили собі циліндер, бо иннаше вони не могли прибути на урядові парадні, бо не мали за що купити собі відновлюючі какалоха.

Бартель домагався узхвал на відписку платні в сумі 20.000.000 злотих. Сойм відкинув той проект, але каже, що уряд знайде инший спосіб, щоби ратувати славу польських дипломатів. Як не сик то в инший спосіб гроші знайдуться.

НЕ ЗНАТИ, ЩО СТАЛОСЯ З МИССІС КРІСТІ.

ГІЛЬФОРД, Англія, 12 грудня. — Вже більше як тиждень як нема ніякого слуду по Міссіс Крісті, відомій американській писателєві. Вся Англія не може вийти з дива, що тут сталося. Тисячі людей пошукую за нею, рлвно і поліція і нікто на годеп являється на сали цієї містерї.

ТУРАТИ СПАСІА УТЕЧОЮ.

МАРСІЛІЯ, Франція, 12 грудня. — Прибув тут парозодом з Італії Філіп Тураті, відомий противник Муссоліні. Разом з ним прибуло 8 других визначних ворогів фашизму. Всі вони втікли з Італії, побоюючися переследуван. Муссоліні.

"СВОБОДА" (LIBERTY) FOUNDED 1893. Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 63 Grand Street, Jersey City, N. J. Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

НАШИМ КОШТОМ.

Самолжеєртвство й упертість боротьби проти царської тиранії Росії подивлялись на народи світа. Накало тої революційної боротьби створило цілі легенди про самоодобителів "русского народа" та відданість "русской" інтелігенції для боротьби за найкращі ідеї людства.

український народ нашієтні трагично на свою національну стежку й поїти свою боротьбу своїм власним національним шляхом, до чого ставилося велике святу несподівано й незрозуміло. Це жаді Москва надолу обидка брідом на чисту, чисту, добрий боротбу. Вен попередні наша робота на доріж "русского народа" была не підкріплена, ми не мали свого братського підпоради, ми не те що мочіть активно допомоги.

по повероті до Женевы. Та олігархії за довожати і тому Петрусь-Колбаєн в Женеві заявляє, що Колбаєн цілком передковис, що Румунай дотримувати умов договору щодо національних меншостей, ба навіть теперішнє румунське правительство опікується культурним розвитком національних меншостей більше, як досі самого румунського народу.

ГРУДЕНЬ, МІСЯЦЬ "ПРОСВІТИ"

Всє наша памінь, яку збираємо для "Просвіти", ведеться завжди в грудень. В нїм то місяці приналежати народичи цієї найстарішої нашої культурної інституції. Про що подію ми вже загнудали і тиңисно, що наш гомос знайдєм відгомін.

Цє давало тїй "русской" інтелігенції великий моральний кредит та ваґну моральну й фактичну піддерку в опїні народів Европи й решти світа. Між тїм головними активними робітниками в народничтві в боротьбі за демократизм, революційної боротьби проти царського деспотизму, буи не "русские", під якими розуміють виключно Москалів, а в Україні, яких можна було боді назвати "россиянами".

Але на превеликий жаль треба сказати, що ідеї, втілені в діяльність наших активних боріш, а спрепаровані московськими идеологами, зовсім вивинади духу націоналізму. Майже всі українські народичи й революціонери-боріш завжди виступали під ієтернаціоналізмом, прапором, на якому було написано "Росія".

Та при цьому візлдізі в Колбаєн мар реформат перед усіма міністрами, і представниками політичних партій по проблемі національних меншостей, в яким він итиня зарив, що від правильного розв'язання цієї проблеми залежить як питання мира, так і безпека кордонів та консолідація нових держав.

ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ У РУМУНАХ

Щє один раз, й гэвно не поїданнє, коштом України афінуеться боротьба "русских матросов" проти царату. Це традиції на протязі останнього століття, а особливо на початках двадцатьшого століття України мали для того дуже багато нагоди. Взяти хочєт революційної рухи в російській творчелій чи військовій флотії. Дажє всі знають, що чиноромська флотія вся була комплексована з України, батальїска на три чєрти з України.

Постійні скєрги і жалоби у годовых та ліберальних кругів споміж національних меншостей в Румунії по перєслєдуваннє національних меншостей, а виключно іза самоїсества й особистих мотивів їх політичних представників. Румунє є одиєю з найбільше терпелівних країн Европи, а горожани національних меншостей користують в Румунії як найширєшою свободою і рівноправністю. Опрадати цїнізм офіціоза румунського правительства можна хїба тим, що цїну таким зв'язкам знають уже давно в самій Румунії та що нова брєхня пікоче не лїзнувє.

КОЛЯДИ

Кольді гомоси етімологічна чотирисво, замале Юрія Плавєуса. Цїна \$2.00. Визволення пішїть до

"СВОБОДА"

63 Grand St., Jersey City, N. J.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ.

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

— Ніхто, господарю. В сам прийшов, і всіх станичничий привів, котрі з ним під Рязань у Татар побили. Вони разом з Сєребряним принєсли і твої царський вилостї винили годово. — Отямі! — сказав Іван. — Шож, бачив ти його? — Бачи, господарю: він прямо до мене заїхав; думав, що твоє гарьське милость в Слободі і прося, шоби я про него сказав тоді. Я хотів-було вєйти до своєї сторожу, та людишки, що оданко Григорій Лукунюмєн сказав, що я підставляю йому ногу, а що Сєребряній не вєде, коли він сам тобї своєю годовоу принє.

передній рундуком на поділку. А як вийду з сповічалію, то побачу, що з ними робити! Годунов поспраш царя на добра-ніч і вийшов з низьким поклоном. Все залежало тепер від того, в яким настрою пробудиться Іван. XXXVI. Прощєне. Звїшений Годуновом, Микита Романович явився на царське подвірє зі своїми станичниками. Поранєні, обранї, як даяріжнороднїше одїті, многі з них з підзанятими головами, всі без шапок і без оружія, стояли один мовчки, один коли одного, очікуючи, коли пробудиться Іван. — Задорві буди, обранї! — сказав він в кїнци, а поглянувши на Сєребрянєго, додав: — Ти пошо в Слободу зєлєні? Чи не скучно стало за тюрмою? — І господарю, — відповіла Сєребряній скромно, — з тюрми втік я не сам, а вкочили мене силами станичниками. Вони-ж побіли ширинського муразу Шихмата, про що твої милость ти певне вєсиш. Разом ми бігли Татар, разом і зєлемся на твоє волю; трать або милуй мене, як твоє царське милость знає! — То се за ним тоді в Слободу поїхавши? — спитав Іван. — Відкинь його анєже? — Батьошка-царє, відповідав півголосом розбїячником, — він атамані нашего сєки, коли його в Мєдведїні півєсти хотїли. Отож атаман і вхолив його з тюрми! — В Мєдведїні? — сказав Іван і усміхнувся. — Се було, бачу, тоді, коли ти Хомяєка з товаришами вєліл вєзїти? Я се тебе стару дурю, в першу пору, а був ти, пієши нашої умови, подєждєній за нову пору, коли ти другий раз на людей моїх у Морозова нєди. Що сказав на се? Сєребряній тоді відповідав, — Видан їм, — продовжив

— Та ну-бо тобї провинї його вчинювати! — сказала вона на сердицю. — Замїсь шоби обдурювати його за те, що він бїсчєрман явова, церкву божу оборонив, а ти тільки й глядиш, яку-б провиню на него наїти. — Чи мало для тебе різні в Москві, вочє ти якієсь! — Мовчи, старе! — сказав строго Іван: — не твоє бабське діла навчати мене! Але він захотів подарувати її, і вєзвєруєшєсь від Сєребрянєго, сказав до ключничих розбїячником: — Де ваш атаман, шибєнєчник? Нехай виступїть вєпреді! Сєребряній вєзєв відповідати за розбїячником. — Іх атамани тут нєма, господарю. Він зарєз по рязанський битий пїтшов собє тєгь. Я яківка того, та він гітєне скотїє. — Не скотїє! — повторив Іван: знаєш мєнє, що атаман се той-саєкий сїлїшї, що то мєрєтєвє спеціально зі старим прїчєном. Служаєтєж, готї-пакїтї й нєшєтєвє атамана прикажү кїтїтї і нєкїлє вєдлєтї! — Вєсе самогє тєбє, на тїм сїлїтї чєрти на кїлє вєдлєтї! — воркуєтє я мыкє. — Та цар вїдповїє, що нє чє, і продолжєв дїяльнєсь на розбїячникє. — А вєє за те, що ви самї на мою волю зєлєсь, я поїжувє. Викотїтї їм пїть бочок мєду на подірєт! Ну, шож? Раєлє тє стару дурю? Мєдлє замурєва губами! — Найдє жєтї! — захрєчєлє розбїячникє. — Будємо служїтї тобї, батьошка-государю! Заслужило твоє прощєноє нашїмї головами. — Видан їм, — продовжив

прямо. Тимчасом засудженїй на смертє сам добровільно вернувє в Слободу і зєлєвся на царське волю. За несполуч годї-було анувати його, й пархитєвєся, як прїятїємї се силє вєспуглєное, коли се нова оєдєлє зєвернула його умату. — В тюрму розбїячникє незамїтно влєхєлє посторонній чоловік, лїтє шістьєлєтї, і старєвє, не показуюєсь царєви, зєвєрнєтү увагу Сєребрянєго. Вєжє кїлька разів він іздає прєжньє ряздє вїтєгєвє красньєму року і силєвєсь зловити князя до року, та не дїєтєвєсь його, знов ховєвєся за розбїячникє. — Се шож за цур? — спитав Іван, вєзвєруючи на незнакоче. — Але тої жє аєспїє скочєтєся за розбїячникє. — Реєстунїтєсь, людє! — сказав Іван; — дїєтємі тєного драба, що там з куду ховєтєсь! Кїльєка опрїчничєкє кїлєчєсь в тєву і вїтєцїлєлє винного. — Шож ти за чоловікє? — спитав Іван, дїєлєчєсь на него підїєзвєрує. — Се мїє стрємїнїи, господарю! — відповів зарєз Сєребряній, півєзвєрєно свого старєго Мїхєлєна. — він не бачиє мєнє, вїдєлєно. — Так; так, Батьошка-государю! — потєвєрєдє Мїхєлєн; зєлєчєтєсь зі страху і радості: — Його князїєсь милость правду зєволїтє говорїтї!.. Нє бачїєсь їм, вїдєлєно увазїєній його милость! Позвєлєє жє мєнє Батьошка-парю, на Борнїна подїєтїсь! Господє Боже, Микитє Романовичу! Я жє думєв, шож їє не побачитє тєбє!

(Дальше буде).

